

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 22Co/47/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8115223182
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 03. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Viera Kandriková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8115223182.2

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Kandrikovej a členov senátu JUDr. Daniely Babinovej a JUDr. Michala Boroňa v spore žalobcu: A. B., nar. X.X.XXXX, bytom A. XX, XXX XX C., zastúpeného Mgr. Otom Salokym, advokátom, so sídlom Hlavná 94, 080 01 Prešov, proti žalovanému: Obec Chminianska Nová Ves, 082 33 Chminianska Nová Ves 32, IČO: 00 327 140, zastúpenému AK PITOŇÁKOVÁ s.r.o., Slovenská 5B, 080 01 Prešov, IČO: 53 584 139, o vydanie bezdôvodného obohatenia a zriadenie vecného bremena, o odvolaní žalobcu a žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 22.12.2021 č.k. 20C/365/2015-392 takto jednohlasne

rozhodol:

Zrušuje rozsudok vo výrokoch II. až IV. a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozhodol takto, že cit.:
„I. Konanie o zriadenie vecného bremena k stavbám podzemné tepelné rozvodové zariadenia a verejný vodovod zastavuje.
II. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 34.267,61 eura do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.
III. V prevyšujúcej časti žalobu zamieťa.
IV. Žalobca je povinný nahradiť žalovanému trovy konania v rozsahu 77,54%, o ktorých výške bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.“

2. V odôvodnení súd prvej inštancie uviedol, že nakoľko žalobca zobral žalobu späť v časti zariadenia vecného bremena k stavbám podzemné tepelné rozvodové zariadenia a verejný vodovod a žalovaný so späťvzatím súhlasil, konanie v tejto časti v zmysle ustanovenia § 145 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) zastavil. V súlade s pokynom odvolacieho súdu sa súd prvej inštancie v prvom rade zaoberal vlastníckym právom žalobcu s poukazom na rozsudok Okresného súdu Prešov zo dňa 25.11.2014, č.k. 8C/156/1994-394 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 25.05.2005, č.k. 2Co/93/2005-470, ktorým súd uložil žalovanému A. B., nar. X.X.XXXX, bytom C., A. XX vypratať nehnuteľnosť, parcelu D. X - zastavaná plocha o výmere 7.997 m², zapísanej na LV č. XXX, k.ú. E. F. B.. Súd prvej inštancie v danom prípade pri posúdení vlastníckeho práva žalobcu vychádzal z rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Obdo/38/2009 zo dňa 07.04.2010, predmetom ktorého bolo vyriešenie otázky zásadného právneho významu, a to ustálenie zákonnej podmienky potreby registrácie štátnym notárstvom zmluvy, predmetom ktorej je prevod nehnuteľnej veci v zmysle ust. § 134 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia hospodárskej zmluvy. Dovolací súd dospel k záveru, že hospodársky zákonník nevyžaduje na platnosť prevodu nehnuteľného majetku podnikateľa registráciu štátnym notárstvom. Uviedol, že dňa 17.10.1991 uzatvoril žalobca ako kupujúci a štátna vedecká knižnica Prešov ako predávajúci kúpnu zmluvu podľa § 16 zákona č. 427/1990 Zb., predmetom ktorej bol kaštieľ s príslušenstvom a pozemok - zastavaná plocha o výmere 7.997 m², zapísanej v pozemkovej knihe záp. č. XXX parc. č. XX/X, zodpovedajúcej zápisu v G. LV č. XXX parc. č. X. Uvedenú zmluvu súd prvej inštancie posúdil podľa zákona č. 109/1964 Zb. Hospodársky zákonník, keďže v

čase uzatvorenia zmluvy bol žalobca „organizáciou“ v zmysle Hospodárskeho zákonníka, o čom svedčí aj jeho výpis o stave individuálneho účtu poistenca k 31.12.2003 s vysvetlivkami, kde je zrejmé, že v roku 1991 bol žalobca dôchodkovo poistený ako samostatne zárobkovo činná osoba. Tiež status žalobcu ako podnikateľa vyplýva z úverovej zmluvy zo dňa 5.11.1991 uzavretej so Slovenskou štátnou sporiteľňou, kde mu bol úver poskytnutý na účel zaplataenia kúpnej ceny za nehnuteľnosť, na ktorú uplatnil nárok podľa ust. § 16 zákona č. 427/1990 Zb. Kúpnu zmluvu zo dňa 17.10.1991 ako zmluvu spadajúcu pod režim Hospodárskeho zákonníka uznala aj privatizačná komisia, keď dňa 5.11.1991 vydala potvrdenie. Z uvedeného dôvodu v zmysle rozsudku Najvyššieho súdu SR sp.zn. 2Obdo/38/2009 hospodársky zákonník nevyžadoval na platnosť prevodu nehnuteľného majetku podnikateľa registráciu štátnym notárstvom. Súd prvej inštancie tak dospel k záveru, že žalobca je vlastníkom nehnuteľnosti.

Súd prvej inštancie sa následne zaoberal vznesenom námietkou premlčania. Pre posúdenie námietky premlčania považoval za zásadnú otázku, či došlo pri jednotlivých stavbách k vzniku zákonného vecného bremena, kedy a či má žalobca nárok na jednorazovú náhradu alebo opakujúcu náhradu. Súd posudzoval každú stavbu individuálne. Pokiaľ ide o bezdôvodné obohatenie za obdobie od 4.9.2013 do 8.7.2014 za stavby na nehnuteľnosti žalobcu (obecná cesta o celkovej výmere 1.590 m², časť budovy obecného úradu o výmere 106 m², obecné chodníky o výmere 514 m²) a za obdobie od 9.7.2014 do 11.02.2016 (miestne účelové komunikácie o výmere 1.450 m², časť budovy obecného úradu o výmere 106 m²) tak v konaní nebolo sporné, že tieto stavby boli postavené najneskôr pred rokom 2000 (žalobca na pojednávaní dňa 6.11.2017 uviedol, že cesta, resp. chodník bol postavený v roku 1998). Vo vzťahu k námietke žalobcu, že vecné bremeno vzniká až zápisom do katastra nehnuteľností, súd sa stotožnil so žalovaným, že zákonné vecné bremeno sa zapisuje záznamom. Z obsahu pojmu zákonné vecné bremeno vyplýva, že obmedzuje vlastníka na základe zákona a to účinnosťou zákona č. 66/2009 Z.z. Potom nie je podstatné, či takéto vecné bremeno bolo zapísané záznamom do katastra nehnuteľností, pretože obmedzenia vyplývajúce z vecného bremena vzniknutého na základe zákona vyplývajú zo zákonnej úpravy, a nie zo záznamu v katastri nehnuteľností. Z uvedených dôvodov súd žalobu v časti zriadenia vecného bremena k uvedeným stavbám považoval za nedôvodnú.

Ďalej súd prvej inštancie poukázal na to, že odvolací súd v zrušujúcom rozhodnutí dospel k záveru, že náhrada podľa zákona č. 66/2009 Z.z. sa má posudzovať ako opakujúca. Napriek uvedenému právnomu názoru v danom prípade súd prvej inštancie vychádzal z ustálenej rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít, a to rozhodnutia Najvyššieho súdu SR z 30. novembra 2020 sp.zn. 8Cdo/17/2019, z ktorého vyplýva, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. vzniká ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona. Konštatoval, že pre vlastníka pozemku vzniká právo na náhradu, ktoré môže byť vykonané po prvý raz nasledujúcim dňom od účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z., teda od 2.7.2009. Trojročná všeobecná premlčacia doba preto uplynula 2.7.2012, pričom v danom prípade bola podaná žaloba na súd 4.9.2015.

Súd prvej inštancie následne pristúpil k posúdeniu vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi. Dospel k záveru, že v danom prípade vznesená námietka premlčania nie je v rozpore s dobrými mravmi. Žalobca si bol vedomý, že na jeho nehnuteľnosti sa nachádzajú vyššie uvedené stavby, a preto mu nič nebránilo, aby právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva uplatnil včas. Skutočnosť, že žalovaný časť vecného bremena dal zapísať až po 6 rokoch, nie je okolnosť, pre ktorú by súd námietku premlčania neakceptoval, keďže vecné bremeno vzniknuté na základe zákona vyplývajú zo zákonnej úpravy. Žalobca teda nepreukázal dostatočnú bdelosť pri ochrane svojich práv. Súd nezistil a ani žalobca neuviedol také výnimočné okolnosti prípadu, na základe ktorých by mohol dospieť k záveru, že vznesenie námietky premlčania odporuje v danom prípade dobrým mravom a je preto dôvodné odoprieť žalovanému právo na uplatnenie námietky premlčania.

Z uvedených dôvodov súd prvej inštancie žalobu za bezdôvodné obohatenie za obdobie od 4.9.2013 do 8.7.2014 za stavby na nehnuteľnosti žalobcu (obecná cesta o celkovej výmere 1.590 m², časť budovy obecného úradu o výmere 106 m², obecné chodníky o výmere 514 m²) a za obdobie od 9.7.2014 do 11.02.2016 (miestne účelové komunikácie o výmere 1.450 m², časť budovy obecného úradu o výmere 106 m²) zamietol. Súd prvej inštancie nárok za obmedzenie vlastníckeho práva a opakovanú náhradu za zákonné vecné bremeno od 12.2.2016 do 11.2.2018, po rozšírení žaloby do 11.2.2020, zastavané parkoviskom, miestnou komunikáciou a časťou budovy obecného úradu, celkovo v rozsahu 1618 m², uplatnené v konaní 9C/6/2018, v dôsledku premlčania zamietol.

Pokiaľ ide o nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia od 09.07.2014 do 11.02.2016 k stavbe podzemné tepelné rozvodné zariadenie - 281 m² súd prvej inštancie konštatoval, že v konaní nebolo sporné, že podzemné tepelné rozvodné zariadenie je vo vlastníctve žalovaného. Podľa vyjadrenia žalobcu je tepelné rozvodné zariadenie nefunkčné viac ako 10 rokov. V tomto smere sa vyjadril aj

žalovaný, ktorý uviedol, že teplovodné potrubie už nepoužíva. Súd prvej inštancie aplikoval ust. § 33 ods. 6 zákona č. 657/2004 Z. z. o tepelnej energetike. Žalovaný do dnešného dňa potrubie neodstránil a teda na jeho strane dochádza k bezdôvodnému obohateniu, keďže to sa nachádza bez právneho dôvodu na nehnuteľnosti žalobcu. V konaní nebolo sporné, že výška obvyklého nájomného je vo výške 1,50 eura/m² (421,50 eura mesačne), čo za obdobie od 09.07.2014 do 11.02.2016 predstavuje sumu 8.059,61 eura. Z uvedeného dôvodu priznal sumu 8.059,61 eura.

Ďalej uviedol, že v konaní 9C/6/2018 si uplatnil nárok za podzemné tepelné rozvodné zariadenie - 364 m² od 12.02.2016 do 11.02.2018, po rozšírení žaloby do 11.02.2020. Rozsah záberu nebol v konaní sporný, a preto priznal žalobcovi sumu 26.208 eur (obvyklé nájomné je vo výške 1,50 eura/m² (546,- eur mesačne) x 48 mesiacov)

Pokiaľ ide o nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia od 09.07.2014 do 11.02.2016 k stavbe verejný vodovod - 294 m², súd prvej inštancie konštatoval, že v konaní nebolo sporné, že verejný vodovod je vo vlastníctve žalovaného a bol postavený pred rokom 1990. Konštatoval, že je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu s ohľadom na § 20 ods. 4 zákona č. 442/2002 Z.z. Účinnosťou tohto zákona, t.j. dňom 1.11.2002, sa žalobca mohol domáhať náhrady za obmedzenie v obvyklom užívaní dotknutého pozemku. Trojročná premlčacia doba začala plynúť dňa 2.11.2002 a uplynula dňa 2.11.2005. Žalovaný vzniesol námietku premlčania, a preto súd prvej inštancie žalobu od 9.7.2014 do 11.2.2016 k stavbe verejný vodovod - 294 m² zamietol. Z uvedeného dôvodu zamietol žalobu aj vo vzťahu v nároku uplatnenému v konaní 9C/6/2018, t.j. nároku na bezdôvodné obohatenie k verejnému vodovodu o zabratej ploche 396 m² za obdobie od 12.2.2016 do 11.2.2018, po rozšírení žaloby do 11.2.2020.

Nakoniec pokiaľ si žalobca uplatnil aj nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia od 9.7.2014 do 11.2.2016 a zriadenie vecného bremena k stavbe vzdušné elektronické siete - 323 m², aplikoval ust. § 66 ods. 5 zákona č. 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách, ktoré oprávňuje vlastníka alebo podnik na podanie žaloby (návrhu na rozhodnutie o nároku na jednorazovú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti). Podľa kúpnej zmluvy na dodanie kamerového systému sa predávajúci zaviazal odovzdať predmet zmluvy do prevádzky kupujúcemu do 30.11.2012. V konaní nebolo preukázané, aby sa tak stalo neskôr, a preto bol žalobca povinný si nárok na jednorazovú náhradu uplatniť v príslušnom podniku do jedného roka. V konaní nebolo preukázané, aby si žalobca uplatnil nárok u žalovaného. Zákonné lehoty na uplatnenie nároku u povinného subjektu uplynuli. Súd prvej inštancie preto nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia od 9.7.2014 do 11.2.2016 a zriadenie vecného bremena, zamietol. Z uvedeného dôvodu súd prvej inštancie nárok na obmedzenie zabratej plochy 387 m² a 30 m², uplatnený v konaní 9C/6/2018 od 12.2.2016 do 11.2.2018, po rozšírení žaloby do 11.2.2020, zamietol.

O trovách konania súd prvej inštancie rozhodol v zmysle § 255 ods.2 CSP, Žalobca bol úspešný v časti zaplata 34.267,61 eura zo sumy 305.169,60 eura, t.j. v rozsahu 11,23 % a žalovaný vo zvyšných 88,77 %. Úspech žalovaného, ktorý prevyšuje úspech žalobcu je preto 77,54 %. Nakoľko súd prvej inštancie nezistil žiadny dôvod hodný osobitného zreteľa, pre ktorý by žalobcovi náhradu trov konania nepriznal, zaviazal súd žalovaného na náhradu trov konania v rozsahu 77,54 %.

3. Proti tomuto rozsudku v rozsahu III. a IV. výroku podal odvolanie žalobca z dôvodov uvedených v ust. § 365 ods. písm. d), f) a h) CSP. Namietal, že súd prvej inštancie pochybil, keď zamietol návrh žalobcu na zriadenie vecného bremena vo vzťahu k stavbám pozemných komunikácií a kamerového systému na parcelách žalobcu z dôvodu, že malo vo vzťahu k týmto stavbám vzniknúť zákonné vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z.z., resp. podľa zákona č. 351/2011 Z.z. Poukázal na to, že odvolací súd uložil súdu prvej inštancie skúmať oprávnenosť všetkých žalobou dotknutých stavieb na pozemku žalobcu, každej osobitne, pričom prihliadnuc na kontradiktórnosť konania bolo úlohou žalovaného preukázať oprávnenosť jeho stavieb, nakoľko žalobca v konaní popieral, že ide o oprávnené stavby. Žalovaný sa v konaní, napriek predchádzajúcim námietkam žalobcu, obmedzil iba na preukázanie, že stavba obecného úradu bola riadne povolená, keď predložil súdu stavebné povolenie z roku 1982. K tejto stavbe na parcele D. č. X/XX teda žalovaný uniesol dôkazné bremeno, že zákonné vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z.z. vzniklo, žalovaný ho dal zapísať do katastra a žalobca takýto zápis nenapadol. Toto stavebné povolenie sa však nevzťahovalo na všetky stavby žalovaného dotknuté touto žalobou. Záver súdu prvej inštancie o tom, že toto vecné bremeno sa vzťahuje a vzniklo aj k pozemným komunikáciám, resp. spevneným plochám (na časti parcely D. č. X/X, na parcelách D. č. X/XX, X/XX, X/XX a X/X), však podľa žalobcu neobstojí a je predčasné, práve z dôvodu, že v konaní nebol predložený a vykonaný žiaden dôkaz o tom, že šlo o povolené stavby. Stavebné povolenie z roku 1982 sa nevzťahovalo ani na súčasnú parcelu D. č. X/XX. Zo zápisu o prevzatí a odovzdaní stavby z 28.12.1983 vyplýva, že príjazdová cesta k stavbe bola realizovaná chodníkom z miestnej komunikácie (na parcele D. č. XXX/X teraz vo vlastníctve žalovaného), teda po časti pozemku žalobcu, ktorý v

súčasnosti je parcelou D. č. X/XX. Žalovaný podľa žalobcu tiež nepreukázal, ktoré zo žalobou dotknutých jeho stavieb prešli, okrem budovy obecného úradu, ktorá sčasti stojí na parcele D. č. X/XX (samotná budova obecného úradu nestojí na parcele D. č. X/XX) a chodníka na parcele D. č. X/XX, do jeho vlastníctva podľa osobitných predpisov. Neobstojí preto záver súdu prvej inštancie v závere bodu 39. odôvodnenia napadnutého rozsudku, že je žaloba v časti nároku na zriadenie vecného bremena k uvedeným stavbám nedôvodná.

Avšak aj v prípade, že by zákonné vecné bremeno bolo vzniklo aj voči týmto stavbám, nielen k stavbe časti obecného úradu na parcele D. č. X/XX s príľahlým chodníkom na parcele D. č. X/XX, žalobca sa nestožnil s právnym posúdením náhrady za takéto vecné bremeno ako jednorazovej náhrady, nie opakovanej. V tomto žalobca zotrváva na dôvodoch a argumentácii obsiahnutej už v ním podanom odvolaní proti medzitémnému rozsudku zo dňa 12.2.2018, a akceptoval aj názor prednesený odvolacím súdom o potrebe rozhodovať o opakovanej náhrade za zákonné vecné bremeno obsiahnutý v uznesení sp.zn. 22Co/63/2018 zo dňa 9.3.2020. Žalobca poukázal najmä na odôvodnenie rozsudku Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6Co/91/2020 zo dňa 20.7.2021, s ktorého odôvodnením sa vo vzťahu k posudzovaniu nároku na náhradu za zákonné vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z.z. v plnom rozsahu stotožnil, a z ktorého v tomto odvolaní odcitoval. Žalobca má za to, že vo veci rozhodovania o náhrade za zákonné vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z.z. neexistuje ustálená rozhodovacia prax najvyšších súdnych autorít, aj vzhľadom na existenciu právneho názoru prezentovaného v uznesení NS SR sp.zn. 4MCdo/2/2014 zo dňa 23.4.2015, a preto súd prvej inštancie svoje rozhodnutie presvedčivo neodôvodnil, a tým založil inú vadu konania, ak svoje právne závery o tom, že žalobcovi by mala patriť jednorazová náhrada, založil nekriticky iba na jednom ním citovanom rozhodnutí najvyššieho súdu.

Podľa žalobcu vo vzťahu k parcele D. č. X/XX sa zákonné vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z.z. ani nemôže vzťahovať, pretože stavba na tomto pozemku neprešla do vlastníctva žalovaného, šlo o nepovolenú stavbu, ktorú vykonával samotný žalovaný, o čom svedčí záznam zo dňa 23.4.1998, ktorý je súčasťou spisu vo veci Okresného súdu Prešov sp.zn. 8C/156/1994, a na ktorý záznam žalobca pred súdom prvej inštancie aj poukázal. Rovnako časť pozemku žalobcu, ktorý je v geometrickom pláne č. XXX/XXXX, úradne overenom pod H./XXXX, vymedzená ako novovytvorená parcela D. č. X/XX, zastaval už sám žalovaný, po účinnosti zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení.

Žalobca ďalej namietal, že súd prvej inštancie žalobcovi nedal tiež presvedčivú odpoveď na jeho námietku, že žalovaným vznesená námietka premlčania, ak má ísť o jednorazovú náhradu, je v rozpore s dobrými mravmi, a že ide zo strany žalovaného o zneužitie práva na úkor žalobcu. Uviedol, že žalovaný totiž nielen nedal zapísať zákonné vecné bremeno do katastra nehnuteľností včas, bezodkladne potom, ako vzniklo, ale súd prvej inštancie v tejto otázke nezohľadnil všetky okolnosti veci, najmä sa nevysporiadal s tým, že ešte v konaní Okresného súdu Prešov sp.zn. 17C/298/2015 žalovaný ako navrhovateľ tvrdil, že nemá právo užívať pozemok žalobcu, a preto žiadal predbežné opatrenie, a súd mu uložil podať žalobu vo veci. Súd prvej inštancie na ťarchu žalobcu usúdil, že žalobca sa mal svojich nárokov domáhať skôr, že mal byť bdelší. Súd prvej inštancie tak očakával od žalobcu, že mal dôjsť k poznaniu, že jeho nehnuteľnosti sú zaťažené zákonným záložným právom, teda, že ide o povolené stavby žalovaného bez právneho vzťahu k pozemkom, skôr. Pritom to žalovaný je verejnoprávnou korporáciou a ako oprávnený iba on mohol disponovať podkladmi, z ktorých môže vyplývať, že na túto stavbu sa vzťahuje zákonné vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z.z. Žalobca pritom pri prvotnom uplatňovaní nárokov v tomto konaní vychádzal z tvrdení žalovaného, ktoré tento predniesol v konaní Okresného súdu Prešov sp.zn. 17C/298/2015.

Namietal, že súd prvej inštancie pochybil, ak zamietol žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia vo vzťahu k stavbe vodovodného potrubia z dôvodu, že by malo ísť o premlčaný nárok, resp. ak nárok žalobcu súd posudzoval podľa ust. § 20 ods. 4 zákona č. 442/2002 Z.z. Nie je sporné, že predmetná stavba je vodnou stavbou (podľa zákona č. 364/2004 Z.z.), žalovaný vlastníctvo k tejto stavbe nepoprel. Neobstojí však vzhľadom na vykonané dokazovanie záver súdu, že ide o verejný vodovod v zmysle zákona č. 442/2002 Z.z. Žalovaný nie je prevádzkovateľom v zmysle ust. § 5 ods. 2 zákona č. 442/2002 Z.z. v znení účinnom do 31.12.2021 a ani nepreukázal, že by mu na prevádzkovanie verejného vodovodu bolo udelené živnostenské oprávnenie. Tiež nepreukázal, že by šlo o povolenú stavbu. Naopak, to žalobca predložil súdu dôkaz, naposledy podaním z 18.11.2021, predtým už počas predchádzajúceho odvolacieho konania podaním z 26.11.2019 Krajskému súdu v Prešove k sp.zn. 22Co/63/2018, že ohľadne tejto vodnej stavby na pozemku žalobcu ešte len prebieha konanie o vydanie dodatočného stavebného povolenia. Nakoľko integrálnou súčasťou takéhoto správneho konania je okrem iného trvalé riešenie vzťahu medzi stavebníkom a vlastníkom zastavaného pozemku, zoberal žalobca žalobu späť v

tejto časti návrhu na zriadenie vecného bremena. Za daných okolností, keďže ide zjavne o nepovolenú a neoprávnenú stavbu, patrí žalobcovi nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia od žalovaného. Rovnako tak podľa žalobcu súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil nárok žalobcu vo vzťahu k vzdušným elektronickým vedeniam/kamerovému systému, keď tento nárok posudzoval podľa ust. zákona č. 351/2011 Z.z.. Žalovaný nie je podnikom podľa tohto zákona, rovnako nepreukázal, že by táto stavba vedení kamerového systému bola povolenou stavbou. Kúpno-predajná zmluva z 12.11.2012 preukazuje kúpu jednotlivých komponentov kamerového systému, ich následnú montáž a zaškolenie personálu. Nepreukazuje však, že výstavba kamerového systému bola na parcelách žalobcu povolená podľa právnych predpisov a oprávnená. Záver súdu je tak aj v tomto predčasný a arbitrárny, keď súd napriek zjavnej pasivite žalovaného pri dokazovaní rozhodol v jeho prospech. Navyše, ak by táto stavba spadala pod režim zákona č. 351/2011 Z.z., tak poukázal na to, že Ústavný súd SR aj vo vzťahu k obmedzeniu vlastníckeho práva podľa iných právnych noriem ako podľa zákona č. 657/2004 Z.z. odkazuje na závery a právnu analýzu obsiahnutú v náleze PL.ÚS 42/2015 z 12.10.2016, ako vyplýva aj z uznesenia Ústavného súdu SR PL. ÚS 35/2015 zo dňa 18.01.2017.

Napokon žalobca namietal, že súd prvej inštancie nerozhodol správne tiež o nároku na náhradu trov konania, keď rozhodol striktne podľa pomeru úspechu sporových strán vo veci na základe sumy priznanej žalobcovi z celkovo uplatneného nároku a skonštatoval, že vo veci nezistil žiaden dôvod hodný osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania žalovanému. V prvom rade, žalobca najmä kvôli správaniu žalovaného musel opakovane disponovať žalobou, pritom dispozície so žalobou v danej situácii smerovali k trvalému usporiadaniu vzťahov medzi vlastníkom stavieb a vlastníkom pozemku, čo bolo vždy najmä v záujme žalovaného. Tiež aj pri akceptovaní právneho názoru, že pre žalobcu vyplýva zo zákonného vecného bremena nárok na jednorazovú náhradu, ktorá by však mala byť premlčaná, mal súd za daných okolností aplikovať ust. 257 CSP. Okrem toho bolo žalobcovi priznané čiastočné oslobodenie od súdnych poplatkov. Súd prvej inštancie na obhliadke na mieste samom videl, v akom zlom stave vydal žalovaný žalobcovi nehnuteľnosti. Tiež s ohľadom na laxný a nezodpovedný prístup žalovaného k plneniu jeho povinností a úloh (napr. účelový neskorý zápis vecného bremena do katastra nehnuteľností) má žalobca za to, že žalovaný nie je nároku na náhradu trov v tomto konaní hoden.

Vzhľadom na uvedené žalobca navrhol, aby odvolací súd zrušil napadnuté výroky III. a IV. rozsudku a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, alternatívne, aby odvolací súd zmenil napadnutý výrok III. rozsudku tak, že zaviazá žalovaného zaplatiť žalobcovi sumu 270.901,99 eura do 3 dní od právoplatnosti rozsudku a rozhodne o zriadení vecného bremena, ako bolo navrhnuté v úprave žaloby zo dňa 16.11.2021 (výroky III. a IV. navrhovaného petitu), a napadnutý výrok IV. aby odvolací súd zmenil tak, že žalobca má nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z výšky súdom priznaného plnenia.

4. Proti tomuto rozsudku v rozsahu výrokov II. a IV. podal v zákonnej lehote odvolanie aj žalovaný, ktorý odôvodnil svoje odvolanie odvolacími dôvodmi podľa § 365 ods. 1 písm. b), e), f) a h) CSP. Podľa žalovanej strany súd prvej inštancie dôsledne nepostupoval podľa ustanovenia § 220 ods. 2 CSP. V odôvodnení rozsudku nekonštatuje jednotlivé dôkazy, ktoré vykonal a ako ich vyhodnotil. V tejto súvislosti v rozsudku nekonštatuje obsah kúpnej zmluvy zo dňa 17.10.1991, ale napriek tomu ju v právnom posúdení subsumuje pod režim Hospodárskeho zákonníka. Konštatuje v bode 14 odôvodnenia rozsudok Okresného súdu Prešov zo dňa 25.11.2014, č. k. 8C 156/1994-394 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 25.5.2005, č. k. 2Co 93/2005-470, ale skutkové zistenia a právne závery vyplývajúce z uvedených rozhodnutí necháva bez povšimnutia. Z uvedených dôvodov absentuje zrozumiteľnosť odôvodnenia skutkových zistení a ich hodnotení súdom prvej inštancie a tým aj znemožnenie procesnej strany v odvolaní primerane reagovať na vykonané dôkazy a ich hodnotenia súdom prvej inštancie.

Podľa žalovaného závery vyplývajúce z rozhodnutia NS SR sp.zn. 2Obdo/38/2009 nie je možné aplikovať v posudzovanej veci, pretože rozhodnutie NS SR vychádzalo z odlišných skutkových zistení a odlišného právneho posúdenia ako je to v posudzovanej veci. V konaní vedenom pred dovolacím súdom bola riešená otázka, a to ustálenie zákonnej podmienky potreby registrácie štátnym notárstvom zmluvy, predmetom ktorej je prevod nehnuteľnej veci v zmysle ust. § 134 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzavretia predmetnej hospodárskej zmluvy č. X/XX zo dňa 30.10.1991 medzi účastníkmi konania. V odôvodnení predmetného rozhodnutia NS SR okrem iného súd konštatuje, že v prejednávanej veci nebolo možné na posudzovaný právny vzťah aplikovať zák. č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, pretože predmetom Hospodárskej zmluvy č. X/XX nebol taký majetok, ktorý by spadal pod režim tejto právnej normy. NS SR ďalej uviedol, že „Právny vzťah účastníkov hospodárskej zmluvy zo dňa 30.10.1991 vzniknutý z tejto hospodárskej zmluvy bol vzťahom hospodársko-právnym upraveným Hospodárskym zákonníkom, ako to vyplýva z citovaného ust. § 1 ods.

1 Hospodárskeho zákonníka (ďalej aj ako „HZ“). Žalobca vznikol dňom zápisu do obchodného registra dňa 1.1.1991 a bol založený podľa zákona č. 104/1990 Zb. o akciových spoločnostiach. Žalovaný, resp. úpadca vznikol zápisom do podnikového registra dňa 2.12.1990 podľa zákona č. 105/1990 Zb. o súkromnom podnikaní občanov.“ Zároveň dovolací súd v odôvodnení rozhodnutia skonštatoval, že ako žalobca tak aj žalovaný sú zapísaní v podnikovom registri s tým, že ustanovenie § 15 ods. 1 zákona č. 105/1990 Zb. je potrebné vykladať v tom zmysle, že veci vo vlastníctve podnikateľa slúžiace na podnikanie sú upravené ustanoveniami všeobecne záväzných právnych predpisov o vlastníctve. Podľa dovolacieho súdu je takýmto všeobecne záväzným predpisom upravujúcim vlastnícke vzťahy podnikajúcich fyzických osôb Hospodársky zákonník. V tomto konaní posudzovaná kúpna zmluva zo dňa 17.10.1991 bola uzavretá podľa § 16 zákona č. 427/1990 Zb. v znení neskorších predpisov a Občianskeho zákonníka. Zákon č. 427/1990 Zb. ako lex specialis upravoval prevody vlastníctva štátu. V žiadnom prípade nešlo o hospodársko-právny vzťah tak, ako bol definovaný v § 1 HZ, t.j. vzťah vznikajúci pri podnikateľskej činnosti právnických a fyzických osôb. V posudzovanej veci nešlo o podnikateľskú činnosť a pri prevodoch vlastníctva štátu v rámci zákona č. 427/1990 Zb. štát nevystupoval ako podnikateľský subjekt. Zmluvnými stranami boli ako predávajúci Štátna vedecká knižnica Prešov a žalobca, ktorý je na kúpnej zmluve označený okrem iného rodným číslom, ale nie identifikačným číslom. Štátna vedecká knižnica Prešov v tom čase nebola podnikateľským subjektom v zmysle § 1 ods. 1 HZ resp. § 1 ods. 2 zák. č. 105/1990 Zb., vzťahoval sa na ňu režim vyplývajúci z § 62 HZ a bola zriadená Ministerstvom kultúry SR. S poukazom na uvedené považoval žalovaný rozhodnutie NS SR zo dňa 7.4.2010 sp.zn. 2Obdo/38/2009 na posudzovanú vec za neaplikovateľné. Žalobca v dôsledku toho, že kúpna zmluva nebola registrovaná Štátnym notárstvom, sa nestal vlastníkom prevádzaných nehnuteľností na základe uvedenej kúpnej zmluvy.

V súvislosti s ustanovením § 228 CSP žalovaný poukázal na dôvody uvedené odvolacím súdom v uznesení zo dňa 9.3.2020 č.k. 22Co/63/2018-269 v bodoch 17 až 24. Odvolací súd sa podrobne zaoberal otázkou prejudiciality ako takej, pričom zdôraznil, že prejudicialita takto vyjadruje aj skutočnosť, že v konaní o určitej veci sa vyskytuje relatívne samostatná otázka, ktorá bola predmetom právoplatne skončeného konania a má pre terajšie konanie určujúci význam (uvedené zároveň aj objasňuje použitý výraz „predurčujúca otázka“). V rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 25.11.2014, č.k. 8C/156/1994-394 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 25.05.2005, č.k. 2Co/93/2005-470, súd uložil tam žalovanému A. B., vypratať nehnuteľnosť, parcelu D. 3 - zastavaná plocha o výmere 7.997 m², zapísanú na LV č. XXX, k.ú. E. F. B.. V uvedenom konaní súd riešil ako predbežnú otázku vlastníckeho práva k nehnuteľnosti parcele D. X zapísanej na LV č. XXX k.ú. E. F. B.. Súdy v tomto konaní dospeli k záveru, že na prevod vlastníckeho práva bola potrebná registrácia kúpnej zmluvy štátnym notárstvom, čo sa v posudzovanej veci nestalo. Podľa žalovaného ak v uvedenom konaní súdy zaviazali terajšieho žalobcu vypratať nehnuteľnosť, parcelu D. X - zastavaná plocha o výmere 7.997 m², zapísanú na LV č. XXX, k.ú. E. F. B., potom v tomto konaní sú žalované nároky nedôvodné, pretože ich žaluje subjekt, ktorému nesvedčí aktívna vecná legitímácia. Pokiaľ už bola v občianskoprávnom konaní právoplatne vyriešená určitá otázka hmotnoprávneho vzťahu účastníkov, je súd v inom konaní, v ktorom má tú istú otázku posúdiť ako prejudiciálnu, viazaný jej skorším posúdením (R 40/2013).

Podľa žalovaného je nesprávny záver súdu prvej inštancie aj ten, že považoval nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia od 9.7.2014 do 11.2.2016 a od 12.2.2016 do 11.2.2018, k stavbe podzemné tepelné rozvodné zariadenie - 281 m² a 364 m², za dôvodný, s konštatovaním, že žalovaný do dnešného dňa potrubie neodstránil a teda na jeho strane dochádza k bezdôvodnému obohateniu, keďže to sa nachádza bez právneho dôvodu na nehnuteľnosti žalobcu, pričom uvedené odôvodnil citáciou § 33 ods. 6 zákona č. 657/2004 Z.z. o tepelnej energetike. Vychádzajúc zo skutkových okolností a platnej právnej úpravy v čase vybudovania teplovodného potrubia možno konštatovať, že je zachovaný status quo ante v obmedzení užívacieho práva vlastníkov nehnuteľností dotknutých výkonom oprávnení energetických podnikov (resp. ďalších subjektov oprávnených z vecného bremena), ktoré vznikli pred účinnosťou týchto predpisov. Podľa žalovaného zákonné ustanovenie § 33 ods. 6 zákona č. 657/2004 Z.z. o tepelnej energetike nie je aplikovateľné v posudzovanej veci a to z dôvodu, že vecné bremeno viaznúce na nehnuteľnosti nezaniklo v súlade so zákonom a zároveň, ak je vlastníkom nehnuteľnosti iný subjekt ako žalovaná strana, potom z citovaného zákonného ustanovenia nevyplýva právo vlastníka časti tepelného zariadenia vstupovať na pozemok iného a už vonkoncom nie odstrániť z tohto pozemku tepelné zariadenie.

S poukazom na uvedené skutočnosti žalovaný žiadal, aby odvolací súd podľa § 388 CSP výrok II. napadnutého rozsudku zmenil tak, že žalobu zamietne a žalovanému priznal náhradu trov celého konania.

5. K odvolaniu žalobcu sa vyjadril žalovaný. Podľa žalovaného žalobca sa v dôsledku toho, že kúpna zmluva zo dňa 17.10.1991 nebola registrovaná Štátnym notárstvom, nestal vlastníkom prevádzaných nehnuteľností na základe uvedenej kúpnej zmluvy. Z uvedeného dôvodu sú žalované nároky nedôvodné. V tejto súvislosti poukázal na dôvody uvedené vo svojom odvolaní. Pokiaľ žalobca v súvislosti s námietkou žalovanej strany, že žalobca nie je vlastníkom nehnuteľností okrem iného tvrdil, že „žalovaný ani neponúkol relevantnú alternatívu, kto by mal byť za daných okolností vlastníkom týchto nehnuteľností, žalovaný poznamenal, že je povinnosťou žalobcu nespochybniteľne preukázať svoje vlastnícke práva k nehnuteľnostiam, z vlastníctva ktorých vyvodzuje žalované nároky. Podľa žalovaného však túto základnú povinnosť nesplnil. K argumentácii žalobcu, že záver súdu prvej inštancie o tom, že toto vecné bremeno sa vzťahuje a vzniklo aj k pozemným komunikáciám, resp. spevneným plochám (na časti parcely D. č. X/X, na parcelách D. č. X/XX, X/XX, X/XX a X/X), neobstojí a je predčasný, z dôvodu, že v konaní nebol predložený a vykonaný žiaden dôkaz o tom, že šlo o povolené stavby žalovaný poznamenal, že v stavebnom povolení zo dňa 31. mája 1982 číslo Vyst. XXXX/XXXX-XX sa konštatuje, že prístup k stavbe (Administratívna budova Miestneho národného výboru) bude zabezpečený bezprašnou cestou napojenou na miestnu komunikáciu.

K tomu, že žalobca v odvolaní sponchybňuje záver súdu prvej inštancie o tom, že náhrada za zákonné vecné bremeno nie je jednorazová, ale opakovaná, pričom polemizuje so závermi vyplývajúcimi z rozhodnutí NS SR zo dňa 30.11.2020, sp.zn. 8Cdo/17/2019 a zo dňa 26.8.2019 sp.zn. 2Cdo/194/2018 žalovaný poukázal, že už vo svojom písomnom vyjadrení zo dňa 14.8.2021 poukazoval na rozhodnutia nielen NS SR, ale aj Ústavného súdu SR, napr. na rozhodnutie NS SR z 26.1.2022 sp.zn. 1Cdo/99/2019, PL. ÚS 16/2021-9. S poukazom na už stabilnú judikatúru možno uzavrieť, že finančná náhrada za zákonné vecné bremeno podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z.z. má jednorazový charakter.

Ďalej žalovaný uviedol, že súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku pod bodmi 43 až 48 sa primeraným spôsobom vysporiadal s argumentáciou žalobcu, že vznesená námietka premlčania je v rozpore s dobrými mravmi. Žalovaný dodal, že žalobca dobrovoľne „nadobúdala“ nehnuteľnosti, na rozdiel od žalovanej strany, ktorá nehnuteľnosti nadobudla ex lege, t.j. bez možnosti ich odmietnutia.

V súvislosti s teplovodným potrubím žalovaný uviedol, že náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva v súvislosti so vznikom vecných bremien v odvetví energetiky bola aj v nasledujúcich právnych úpravách (v zákone o energetike a v platnom zákone o energetike) koncipovaná ako náhrada jednorazová, splatná v zákonom stanovených lehotách tomu, kto bol vlastníkom nehnuteľnosti, na ktorej zriadené vecné bremeno viazne. Právne úpravy v prechodných ustanoveniach (§ 42 ods. 2 zákona o energetike a § 69 ods. 10 zákona o energetike) deklarovali zachovanie statusu quo ante v obmedzení užívacieho práva vlastníkov nehnuteľností dotknutých výkonom oprávnení energetických podnikov (resp. ďalších subjektov oprávnených z vecného bremena), ktoré vznikli pred účinnosťou týchto predpisov. Nezakladali však nárok na náhradu za obmedzenia vzniknuté pred ich účinnosťou, teda neobnovili „zaniknuté“ nároky na primeranú jednorazovú náhradu za obmedzenie užívacieho práva vlastníkov pozemkov. Skutočnosť, že zákonodarca nezvolil v tejto otázke reštitučný prístup, nemala za následok protiústavnosť týchto predpisov“. (III. ÚS 149/2017-19)

K nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia za zriadenie vecného bremena k stavbe vzdušné elektronické siete – 323 m², žalovaný poukázal na konštatovanie súdu prvej inštancie, ktorý uviedol: „Podľa § 66 ods. 5 zákona č. 351/2011 Z.z. o elektronických komunikáciách, ak je vlastníkom alebo užívateľom nehnuteľnosti v dôsledku výkonu práv podniku podľa odseku 1 obmedzený v obvyklom užívaní nehnuteľnosti, má právo na jednorazovú primeranú náhradu za nútené obmedzenie užívania nehnuteľnosti. Nárok na jednorazovú náhradu si musí vlastníkom nehnuteľnosti uplatniť v príslušnom podniku do jedného roka odo dňa vzniku núteného obmedzenia užívania nehnuteľnosti, inak toto právo zaniká.“V ostatnom žalovaný poukázal na odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie.

6. V ďalšom podanom vyjadrení žalovaný vo vzťahu k tomu, že žalobca vo svojom odvolaní okrem iného argumentoval tým, že „proti rozhodnutiu NS SR sp.zn. 8Cdo/17/2019 je podaná ústavná sťažnosť pod číslom Rvp/555/2021, o ktorej doposiaľ nebolo rozhodnuté“ uviedol, že predmetná ústavná sťažnosť bola po predbežnom prerokovaní dňa 30. septembra 2021 uznesením sp.zn. III. ÚS 537/2021 odmietnutá. V tejto súvislosti poukázal aj na rozhodnutie NS SR zo dňa 21. apríla 2022 sp.zn. 7Cdo/292/2021. Vo vzťahu k vodovodnému a kanalizačnému potrubiu a nárokom, ktoré sú predmetom žaloby, žalovaný poukázal na odôvodnenie rozsudku KS Prešov zo dňa 16.1.2018 sp.zn. 25Co/3/2017 a s tým súvisiace rozhodnutia NS SR 7Cdo/173/2018 III. ÚS 44/2022-20.

7. Napokon vo vyjadrení žalovaný poukázal na ustanovenie § 347 Hospodárskeho zákonníka, v zmysle ktorého nemožno kúpnu zmluvu zo dňa 17.10.1991 hodnotiť ako hospodársku zmluvu. Podľa žalovaného hodnotiť kúpnu zmluvu zo dňa 17.10.1991 ako zmluvu hospodársku je taktiež v príkrom rozpore s jej formou a obsahom. Nakoniec už táto zmluva bola posudzovaná aj odvolacím súdom, ktorý dospel k záveru, že na jej účinnosť bola potrebná registrácia štátnym notárstvom.

8. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolania boli podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenými osobami (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal rozhodnutie v napadnutej časti, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je potrebné v napadnutej časti zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie.

9. V odvolacom konaní z dispozičnej zásady vyplýva, že odvolací súd vec prejedná v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáha prieskumu. Určením rozsahu napadnutia rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolateľ nielen vymedzuje to, ohľadne akých výrokov u rozhodnutia súdu prvej inštancie nastal suspenzívny účinok odvolania, ale súčasne stanoví medze, v ktorých je odvolací súd oprávnený a povinný rozhodnutie súdu prvej inštancie preskúmať.

10. So zreteľom na obsah odvolania žalobcu a žalovaného bol v odvolacom konaní preskúmaný výrok II. a III., ako aj súvisiaci výrok IV. o trovách konania. Keďže výrok I. rozsudku o čiastočnom zastavení konania nebol odvolaním napadnutý, nebol preto v odvolacom konaní predmetom preskúmania a ako taký nadobudol právoplatnosť.

11. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov, to, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v plnosti aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II. ÚS 78/05).

12. Žalovaný v odvolaní okrem iného namietal, že súd prvej inštancie posúdil predbežnú otázku vlastníckeho práva žalobcu tak, že sa pritom vôbec nezaoberal otázkou prejudiciality vyplývajúcou z rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 25.11.2004, č.k. 8C/156/1994-394 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 25.05.2005, č.k. 2Co/93/2005-470, resp. s predbežnou otázkou vlastníckeho práva sa vyrovnal len s poukazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 2Obdo/38/2009 a právne postavenie strán kúpnej zmluvy ako podnikateľov.

13. Predmetom konania pred súdom prvej inštancie bol pôvodne iba nárok žalobcu voči žalovanému o vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie od 4.9.2013 do 8.7.2014 za stavby postavené na nehnuteľnosti (obecná cesta o celkovej výmere 1.590 m², časťou budovy obecného úradu o výmere 106 m², obecné chodníky o výmere 514 m²) a za obdobie od 9.7.2014 do 11.2.2016 za stavby (miestne účelové komunikácie - 1.450 m², verejný vodovod - 294 m², vzdušné elektronické siete - 323 m², podzemné tepelné rozvodné zariadenie - 281 m², budova obecného úradu - 106 m²). Zároveň bolo predmetom konania zriadenie vecného bremena podľa ust. § 135c Občianskeho zákonníka a poskytnutie náhrady za jeho zriadenie.

14. Uznesením zo dňa 23.9.2020 súd prvej inštancie spojil na spoločné konanie predmetné konanie vedené pod sp.zn. 20C/365/2015 a konanie sp.zn. 9C/6/2018, v rámci ktorého sa žalobca domáha voči žalovanému zaplata sumy 100.620 eur titulom náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva. Uvedené konania sú následne vedené pod spoločnou sp.zn. 20C/365/2015. Uznesením zo dňa 14.10.2021 súd prvej inštancie pripustil rozšírenie žaloby v konaní sp.zn. 9C/6/2018 a to tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 201.240,- eur, ako náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva žalobcu za obdobie od 12.2.2016 do 11.2.2020 z titulu užívania žalobcových nehnuteľností - pozemkov, vedených pre k.ú. E. F. B. na LV č. XXX, stavbami žalovaného.

15. V danej veci už raz rozhodol súd prvej inštancie, a to medzitimným rozsudkom č.k. 20C/365/2015-224 zo dňa 12.2.2018, keď vo výroku I. určil, že nárok žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie od 9.7.2014 do 11.2.2016 za podzemné tepelné rozvodné zariadenie a vzdušné

elektronické siete je dôvodný. Vo výroku II. prvoinštančný súd určil, že dôvodný je nárok žalobcu na zriadenie na ťarchu žalobcu ako vlastníka parcel D. č. X/X, zastavané plochy a nádvoría o výmere 6,613 m², D. č. X/XX, zastavané plochy a nádvoría o výmere 252 m², D. č. X/XX zastavané plochy a nádvoría o výmere 473 m², D. č. X/X, zastavané plochy a nádvoría o výmere 315 m², D. č. X/X, zastavané plochy a nádvoría o výmere 100 m², vedených pre k. ú. E. F. B. na LV č. XXX, a v prospech žalovaného ako vlastníka stavieb - vzdušných elektronických sietí, podzemného tepelného rozvodného zariadenia, postavených na parcelách D. č. X/X, zastavané plochy a nádvoría o výmere 6.613 m², D. č. X/XX, zastavané plochy a nádvoría o výmere 252 m², D. č. X/XX, zastavané plochy a nádvoría o výmere 473 m², D. č. X/X, zastavané plochy a nádvoría o výmere 315 m², D. č. X/X, zastavané plochy a nádvoría o výmere 100 m², vecné bremeno spočívajúce v práve stavby vlastníka stavieb, a v povinnosti vlastníka parcel D. č. X/X, zastavané plochy a nádvoría o výmere 6.613 m², D. č. X/XX, zastavané plochy a nádvoría o výmere 252 m², D. č. X/XX, zastavané plochy a nádvoría o výmere 473 m², D. č. X/X, zastavané plochy a nádvoría o výmere 315 m², D. č. X/X, zastavané plochy a nádvoría o výmere 100 m², Okresným úradom Prešov, katastrálnym odborom, pre obec E. F. B., katastrálne územie E. F. B. na LV č. XXX, strpieť výkon užívania uvedených pozemkov na plochy zastavané stavbami žalovaného, plochy vyznačené na geometrickom pláne znalca. Vo výroku III. súd prvej inštancie určil, že je dôvodný nárok žalobcu na zriadenie vecného bremena práva stavby podzemného tepelného rozvodného zariadenia za opakovanú náhradu. Vo výroku IV. súd prvej inštancie určil nárok žalobcu na zriadenie vecného bremena práva stavby vzdušných elektronických sietí za jednorazovú odplatu. A napokon V. výrokom súd prvej inštancie žalobu vo zvyšku zamietol.

16. Na základe podaných odvolaní žalobcu a žalovaného tunajší odvolací súd uznesením č.k. 22Co/63/2018-269 zo dňa 9.3.2020 zrušil uvedený rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V zrušujúcom uznesení odvolací súd prisvedčil súdu prvej inštancie, že rozsudkom tamojšieho súdu č.k. 14C/250/2010-97 zo dňa 11.2.2013 bolo určené, že žalobca A. B. je vlastníkom nehnuteľnosti zapísanej na Správe katastra v Prešove na LV XXX, okres C., obec E. F. B., k.ú. E. F. B., ako parcela č. X, zastavané plochy a nádvoría o výmere 7.997 m². Odvolací súd však poukázal na skutočnosť, že v uvedenom rozhodnutí bola sporná otázka ohľadne vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam rozriešená len vo vzťahu k stranám konania, ktorými boli žalobca A. B. a žalovaný v 1. rade SR- Ministerstvo hospodárstva SR a SR – Štátna vedecká knižnica v Prešove. Netýkal sa vlastníckeho práva žalovanej obce Chminianska Nová Ves.

17. V tejto súvislosti odvolací súd poukázal na rozsudok Okresného súdu Prešov zo dňa 25.11.2004, č.k. 8C 156/1994-394 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 25.05.2005, č.k. 2Co 93/2005-470, ktorým súd uložil žalovanému A. B., vypratať nehnuteľnosť, parcelu D. X – zastavaná plocha o výmere 7.997 m², zapísanú na LV č. XXX, k.ú. E. F. B.. Z obsahu uvedených rozhodnutí, tvoriacich súčasť priloženého spisu 8C/156/1994 je podľa odvolacieho súdu zrejmé, že súd riešil ako predbežnú otázku vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, parcele D. X – zastavaná plocha o výmere 7.997 m², zapísanej na LV č. XXX, k.ú. E. F. B.. Krajský súd vo svojom rozhodnutí okrem iného uviedol, že v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy (17.10.1991) sa vlastnícke právo pri prevodoch nehnuteľností nadobúdalo účinnosťou zmluvy. Na jej účinnosť bola potrebná registrácia štátnym notárstvom, ak nešlo o prevod do socialistického vlastníctva. Bez účinnej kúpnej zmluvy sa teda žalovaný (terajší žalobca) nemohol stať vlastníkom prevádzaných nehnuteľností. Účinnosť zmluva zo dňa 17.10.1991 bez registrácie vtedajším štátnym notárstvom nemohla nadobudnúť. Odvolací súd citoval v odôvodnení ust. § 135 ods. 1 a § 159 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku, § 193 a § 228 CSP a poukázal na právnu teóriu vo vzťahu k prejudicialite, riešeniu prejudiciálnej otázky v konaní a záväznému (prejudiciálnemu) účinku skoršieho právoplatného rozhodnutia o tej istej predbežnej otázke v novom civilnom spore medzi tými istými stranami sporu.

18. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie nesprávne právne vec posúdil, ak prijal záver, že nie je oprávnený opätovne preskúmať vlastnícke právo žalobcu. S poukazom na závery súdov prijatých v konaní 8C/156/1994, konštatoval odôvodnené pochybnosti o vlastníckom práve k predmetným nehnuteľnostiam, ktorými sa súd prvej inštancie doposiaľ nezaoberal. Vyriešenie tejto predbežnej otázky má preto zásadný význam pre vyriešenie tohto sporu. Odvolací súd dal pokyn súdu prvej inštancie opätovne rozhodnúť o žalobe žalobcu tak, že musí predovšetkým posúdiť vlastnícke právo žalobcu k predmetným nehnuteľnostiam vo vyššie naznačených intenciách. Vyriešenie tejto predbežnej otázky má zásadný význam pre posúdenie aktívnej vecnej legitímácie žalobcu na

podanie žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia a zriadenie vecného bremena s prislúchajúcou náhradou za jeho zriadenie.

19. Podľa § 193 CSP, súd je viazaný rozhodnutím ústavného súdu o tom, či určitý právny predpis nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonom alebo medzinárodnou zmluvou, ktorou je Slovenská republika viazaná. Súd je tiež viazaný rozhodnutím ústavného súdu alebo Európskeho súdu pre ľudské práva, ktoré sa týkajú základných ľudských práv a slobôd. Ďalej je súd viazaný rozhodnutím príslušných orgánov o tom, že bol spáchaný trestný čin, priestupok alebo iný správny delikt postihnutelný podľa osobitného predpisu, a o tom, kto ich spáchal, ako aj rozhodnutím o osobnom stave, vzniku alebo zániku spoločnosti.

20. Podľa § 228 CSP, výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre strany a pre tých, ktorí sa stali právnyimi nástupcami strán po právoplatnosti rozsudku, ak nie je ustanovené inak.

21. V uznesení najvyššieho súdu sp.zn. 1Cdo/44/2010 (publikovaného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod číslom R 40 /2013) bolo vyslovené, že „pokiaľ už bola v občianskoprávnom konaní právoplatne vyriešená určitá otázka hmotnoprávneho vzťahu účastníkov, je súd v inom konaní, v ktorom má tú istú otázku posúdiť ako prejudiciálnu, viazaný jej skorším posúdením.“ Otázkou prejudiciálneho účinku právoplatného rozhodnutia sa zaoberala nielen judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (porovnaj najmä uznesenie z 29. apríla 2010 sp.zn. 1Cdo133/2009), ale aj judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze II. ÚS 349/09-36 z 20. januára 2010 rozhodol o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa ods. 1 Ústavy Slovenskej čl. 46 republiky (ďalej „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej „dohovor“), zdôrazniac, že vzhľadom na zásadu prejudiciality vyplývajúcu z ustanovenia § 135 ods. 2 O.s.p., ako aj na zásadu viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní podľa § 159 ods. 2 O.s.p. všeobecný súd nemá možnosť výberu v otázke, či bude rešpektovať právoplatné rozhodnutie vydané v inom konaní, ktoré rieši otázku javiacu sa prejudiciálnou v súvislosti s riešením daného prípadu. Keďže súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo nesprávne právne posúdil. So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nesmie byť táto otázka položená a akékoľvek jej „nové“ právne posudzovanie v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov je neprípustné. Iné riešenie by znamenalo, že súd môže porušiť viazanosť uloženú mu zákonom v § 159 ods. 2 O.s.p. Pokiaľ súd spomenutý prejudiciálny účinok ignoruje (nevezme za základ pre svoje rozhodnutie prejudikovaný hmotnoprávny vzťah a rozhodne v rozpore s prejudikovaným hmotnoprávnym vzťahom), nerešpektuje záväzné súdne rozhodnutie a koná v rozpore s ústavou, v zmysle ktorej môžu štátne orgány konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (viď čl. 2 ústavy). Zásada právnej istoty je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Popretie prejudiciálnej záväznosti právoplatného súdneho rozhodnutia znamená zásah do stability práva a právnych vzťahov ako aj do riadneho výkonu spravodlivosti. Aj Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre venuje ochrane právnej istoty ako základnému aspektu právneho štátu náležitú pozornosť [viď najmä rozsudky vo veci Brumărescu proti Rumunsku z 28. októbra 1999 a vo veci Ryabykh proti Rusku z 24. júla 2003]. Otázkou prejudiciálneho účinku právoplatného rozhodnutia sa zaoberala nielen judikatúra Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (por. uznesenie z 29. apríla 2010 sp.zn. 1Cdo133/2009, uznesenie z 25. apríla 2012 sp.zn. 5MCdo16/2010), ale aj judikatúra Ústavného súdu Slovenskej republiky. Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze č.k. II. ÚS 349/09-36 z 20. januára 2010 rozhodol o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej „dohovor“), zdôrazniac, že vzhľadom na zásadu prejudiciality vyplývajúcu z ustanovenia § 135 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, ako aj na zásadu viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní podľa § 159 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku konajúci všeobecný súd nemá možnosť výberu v otázke, či bude rešpektovať právoplatné rozhodnutie vydané v inom konaní, ktoré rieši otázku javiacu sa prejudiciálnou v súvislosti s riešením daného prípadu. Keďže súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo nesprávne právne posúdil. Klásť si takúto otázku je nielen zbytočné, táto otázka je úplne nepatričná (nemá byť prečo položená). So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť

a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia je akékoľvek „nové“ právne posudzovanie právoplatného súdneho rozhodnutia v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov vylúčené (nepripustné). Iné riešenie by znamenalo, že súd môže porušiť viazanosť uloženú mu zákonodarcom v citovanom ustanovení § 159 ods. 2 O.s.p. V prípadoch, kde súd spomenutý prejudiciálny účinok (vplyv právoplatného rozhodnutia vydaného v občianskom súdnom konaní založený na záväznosti tohto rozhodnutia aj v ďalšom občianskom súdnom konaní tých istých účastníkov) ignoruje, t.j. ak nevezme za základ pre svoje rozhodnutie prejedikovaný hmotnoprávny vzťah (rozhodne v rozpore s prejedikovaným hmotnoprávnym vzťahom), dochádza k nerešpektovaniu záväzného súdneho rozhodnutia, čo je v rozpore aj so základným zákonom štátu. Podľa čl. 2 ods. 2 ústavy totiž „štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“. Podľa čl. 2 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ktorá je uvedená ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., (ďalej „listina“), „štátnu moc možno uplatňovať iba v prípadoch a v medziach ustanovených zákonom, a to spôsobom ktorý ustanoví zákon“. Všeobecný súd nerešpektujúci predchádzajúce právoplatné súdne rozhodnutie vo veci, ktoré predstavuje predbežnú otázku v nasledujúcom občianskom súdnom konaní, vybočuje z medzí vytýčených čl. 2 ods. 2 ústavy a čl. 2 ods. 2 listiny a porušuje tým právo na spravodlivý proces a právo na súdnu ochranu (čl. 6 ods. 1 dohovoru, čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny). Popretie prejudiciálnej záväznosti právoplatného súdneho rozhodnutia znamená zásah do stability práva a právnych vzťahov ako aj do riadneho výkonu spravodlivosti; zásada právnej istoty je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Aj Európsky súd pre ľudské práva vo svojej judikatúre venuje ochrane stavu právnej istoty ako základnému aspektu právneho štátu náležitú pozornosť. Vo veci *Brumărescu proti Rumunsku* z 28. októbra 1999 ESRP dospel k záveru, že súčasťou práva na spravodlivý proces je tiež princíp právnej istoty. Upresnil, že právna istota predpokladá rešpektovanie princípu právnej moci, teda konečnej povahy súdnych rozhodnutí. Podľa tohto princípu žiadna zo strán nemá právo žiadať preskúmanie právoplatného a vykonateľného rozsudku len za tým účelom, aby sa domohla nového posúdenia veci a nového rozhodnutia. Prieskum sa nesmie stať maskovaným odvolaním a púha skutočnosť, že môžu existovať dva rôzne pohľady na rovnakú záležitosť, nie je dostatočným dôvodom na nové rozhodnutie veci. Od tohto princípu je možné sa odchýliť len v prípade, že pre to existujú podstatné a naliehavé dôvody (por. *Ryabykh proti Rusku* z 24. júla 2003, č. 52853/99, § 52). V rozpore s princípom právnej istoty by však v zásade nemali byť mimoriadne opravné prostriedky proti (síce) právoplatným rozhodnutiam, ktoré sú (ale) dané k dispozícii obojstrannému konaniu v presne definovaných prípadoch a ktorých využitie je striktné časovo obmedzené (por. 000 *Link Oil SPB proti Rusku*, rozhodnutie, 25. júna 2009, č. 42600/05, oddiel A).

Uvedený názor odvolacieho súdu je potrebné považovať za správny. V predmetnej veci odvolací súd pri právnom posúdení veci vo vzťahu k rozhodnutiu Okresného súdu Lučenec sp.zn. 14Cb399/2001 vychádzal z ustanovenia § 159 ods. 2 O.s.p., že výrok právoplatného rozsudku, v ktorom bola riešená otázka platnosti kúpnej zmluvy zo 17. apríla 1997, je vo vzťahu žalobcov a žalovanej 1/ ako účastníkov takého konania záväzný a je preto záväzný aj pre súd v konaní o určenie vlastníctva. Niet pochyb o tom, že zmenený okruh účastníkov zakladá povinnosť súdu znovu vec posúdiť tiež z hľadiska preukázaných tvrdení nových účastníkov (v prejednávanej veci žalovaný 2/), avšak pri súčasnom rešpektovaní k predchádzajúcemu rozhodnutiu o vzťahoch pôvodných účastníkov konania. Pokiaľ súd takto nepostupuje, nemožno jeho postup považovať za zlučiteľný so zásadami spravodlivého procesu, predovšetkým s príkazom vnútornej nerozpornosti právneho poriadku. Celková harmónia súdnych rozhodnutí podmieňuje dôveru v právo, bez ktorej by právo bolo len písaným textom. Tento postup, resp. výklad ustanovenia § 159 ods. 2 O.s.p. v naznačených princípoch vyplýva z požiadavky právnej istoty (vyplývajúcej z čl. 1 ods. 1 ústavy) a treba ho rešpektovať ako súčasť práva na spravodlivý proces (čl. 36 ods. 1 listiny) (pozri Rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 4Cdo/231/2013 z 25.06.2014).

Dovolací súd dospel k záveru, že súdy v základnom konaní postupovali správne, keď v dôsledku prejudiciálneho vyriešenia otázky vlastníctva nehnuteľností v dvoch predošlých právoplatne skončených konaniach o plnenie, žalobu o určenie vlastníckeho práva zamietli. Rozhodujúce je, že hmotnoprávna otázka vlastníctva nehnuteľností, esenciálna pre posúdenie dôvodnosti uplatneného nároku na finančné plnenie, bola v predošlých konaniach, hoci len ako prejudiciálna, právoplatne vyriešená a nie je podstatné, či bola zodpovedaná správne alebo nie. Žalobcovi (ktorý v dovolaní pripúšťa istý druh svojej minulej pasivity) v týchto konaniach v pozícii žalovaného nič nebránilo uplatniť a preukázať tvrdené vlastnícke právo. V súčasnosti sa preto medzi tými istými sporovými stranami nesmie vychádzať z iného záveru ohľadom existencie, resp. neexistencie vlastníckeho práva, než ako o tomto ich právnom vzťahu už bolo právoplatne rozhodnuté. Iný záver by podľa dovolacieho súdu napriek tomu, že vlastníctvo nehnuteľností bolo vyriešené len prejudiciálne, znamenal ústavne neudržateľné narušenie princípu

právnej istoty, pretože by došlo k neakceptovateľnému a nezdôvodniteľnému zásahu do stability právneho vzťahu a Ústavou SR chráneného vlastníckeho práva.

V danom prípade súdy pri riešení otázky prejudiciality postupovali v súlade s ustálenou praxou dovolacieho súdu, a preto sa nedopustili svojim postupom ani porušenia práva žalovaného na spravodlivý súdny proces.“ (porovnaj rozsudok Najvyššieho súdu SR sp.zn. 5Cdo/62/2020 z 14.07.2022).

22. Účinky právoplatnosti rozhodnutia - jeho nezmeniteľnosť a záväznosť sa chápu podstatne širšie než pojem *ne bis in idem* (porovnaj napr. Bohumil Dvořák, Právní moc civilních soudních rozhodnutí, Praha 2008, str. 52 a nasl.). Význam právoplatnosti súdneho rozhodnutia sa neobmedzuje len na rovinu prekážky *rei iudicatae* (neodstrániteľnej procesnej podmienky konania), t.j. len na neprípustnosť nového prejednávania už raz rozhodnutej veci. Právoplatnosť má aj uvedenú pozitívnu stránku spočívajúcu v pôsobení vecnom: význam v dosahu záväznosti na rozhodnutie o inej veci. Náplň právoplatnosti prejavujúca sa ako prameň prejudiciálnych účinkov právoplatného rozhodnutia je mimoriadne závažná. To, že nejde o rozhodnutie o tej istej veci (s identickým predmetom konania), ešte neznamená, že už raz súdom v predošlom občianskom súdnom konaní s konečnou platnosťou medzi účastníkmi vyriešenú otázku hmotnoprávneho vzťahu by mohol neskôr (ďalší) súd v inom (novom) občianskom súdnom konaní medzi tými istými účastníkmi posudzovať inak ako otázku predbežnú. Bránilo tomu ustanovenie § 159 ods. 2 OSP, ktoré vo vzťahu k ustanoveniu § 135 ods. 2 druhá veta OSP znamená osobitnú procesnú úpravu; z nej vyplýva súdu povinnosť v prípade riešenia predbežnej otázky považovať za záväzné právoplatné súdne rozhodnutie o takejto otázke. Súd má teda povinnosť pri svojom rozhodovaní o (tejto ďalšej) veci neodchýliť sa od právoplatného rozsudku, ktorým sa vyriešila v inom občianskom súdnom konaní ako vec sama príslušná predbežná otázka. Uvedený prejudiciálny účinok právoplatnosti skoršieho rozsudku v novom (ďalšom) občianskom súdnom konaní (s neidentickým predmetom konania, t.j. bez existencie prekážky *rei iudicatae*) môže preto (so zreteľom na tú - ktorú konkrétnu situáciu) viesť k výsledku (znamenat'), že žalobca bude neúspešný.

23. Prejudicialitu možno vo všeobecnosti (v jej podstate) chápať aj ako kauzálny vzťah medzi dvomi subjektívnymi právami, z ktorých jedno je podmienené druhým. Svoje miesto nachádza predovšetkým v prípadoch, kedy právoplatným rozhodnutím o veci sa vyriešila otázka, ktorá má zásadný význam pre ďalší spor: od jej posúdenia závisí rozhodnutie v tejto ďalšej veci (porovnaj napr. Bohumil Dvořák, Právní moc civilních soudních rozhodnutí, Praha 2008, str. 62 a nasl.). Jej vznik predpokladá, že určitý právny vzťah sa stal predmetom procesu, pričom právny vzťah, o ktorom bolo právoplatne rozhodnuté, musí súd pri rozhodovaní o inej veci (právnom vzťahu) posudzovať len tak, ako sa stalo v právoplatnom rozhodnutí. Pri tomto objektívne existujúcom vzťahu – pozitívno právnej stránke prejudiciality - skúmajú sa jeho dôsledky (najmä to, kedy a do akej miery je súd viazaný právoplatným rozhodnutím o predbežnej otázke, kedy a v akom rozsahu a s akými účinkami si môže súd predbežnú otázku, ktorá doposiaľ nebola právoplatným rozhodnutím vyriešená, sám posúdiť, aký je postup v prípadoch, keď si takúto otázku sám vyriešiť nesmie).

24. Prejudiciálna (predbežná alebo aj preduročujúca) otázka je potom taká otázka, ktorá sama predmetom konania nie je, avšak na jej vyriešení je závislé rozhodnutie, ktoré má súd prijať. Prejudicialita takto vyjadruje aj skutočnosť, že v konaní o určitej veci sa vyskytuje relatívne samostatná otázka, ktorá bola predmetom právoplatne skončeného konania a má pre terajšie konanie určujúci význam (uvedené zároveň aj objasňuje použitý výraz „preduročujúca otázka“).

25. Subjektívne vymedzenie záväznosti rozhodnutia o prejudiciálnej otázke je také, že súd v novom konaní musí rešpektovať prejudiciálny účinok právoplatného rozhodnutia u tých istých účastníkov (totožnosť účastníkov nie je dotknutá rozdielnosťou ich procesného postavenia v oboch konaniach). Na iné osoby než účastníkov konania, v ktorom bolo rozhodnuté o prejudiciálnej otázke, resp. ich právnych nástupcov, účinky právoplatného rozsudku sa môžu vzťahovať len v tých prípadoch, kedy tak stanoví zákon. Pri posúdení dosahu záväznosti právoplatného rozhodnutia (miery účinku na rozhodovanú vec, predmet sporu) nie sú pre súd určujúce hranice dané rozsahom nároku, nemôže iba prekročiť rozsah právneho vzťahu, z ktorého nárok vyplýva. Účinok prejudiciality sa prejaví (vyjadrí) zamietnutím žaloby, nie zastavením konania podľa § 104 ods. 1 O.s.p. (ktoré nemeritórne rozhodnutie má miesto len tam, kde sú v celosti splnené kritéria identity novej veci s vecou už právoplatne rozhodnutou - totožnosť účastníkov aj predmetu konania (nároku), porovnaj bližšie napr. Vlastimil Handl, Josef Rubeš a kol. Občianský soudní řád. Komentář, I. díl, Praha 1985, str. 705 a nasl.). V súlade s procesuálnou teóriou

právoplatnosti (porovnaj napr. Vilém Steiner, Základní otázky občanského práva procesního, Praha 1980, str. 261 a nasl., Bohumil Dvořák, Právní moc civilních soudních rozhodnutí, Praha 2008, str. 39 a nasl.) závaznosť právoplatného rozhodnutia vyjadruje závaznosť procesnoprávneho vzťahu, ktorý je týmto rozhodnutím založený, nie závaznosť hmotnoprávneho vzťahu, ktorý vzťah súd vo svojom rozhodnutí vyriešil.“ (porovnaj uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp.zn. 1Cdo/133/2009 zo dňa 29.04.2010).

26. Právoplatné rozhodnutie súdu o určení vlastníckeho práva je záväzné len pre strany konania, v ktorom bolo vydané. Aj keď sa výrokom súdu určuje, že žalobca je vlastníkom určitej nehnuteľnosti, nemá tento rozsudok všeobecnú záväznosť, ale predstavuje rozhodnutie, ktorým bola sporná otázka rozriešená len vo vzťahu k stranám konania. Účinky určovacího rozsudku sú relatívne a jeho záväznosť (okrem zákonom určených výnimiek) je subjektívna. Preto rozsudok súdu o určení, že žalobca je vlastníkom veci, odstraňuje iba spor o vlastníctvo medzi žalobcom a žalovaným v danom konaní, netýka sa vlastníctva inej osoby. Voči tomu, kto nebol účastníkom takéhoto konania, nemožno pri posudzovaní jeho veci vychádzať zo záveru, že o vlastníckom práve bolo právoplatne rozhodnuté v inom konaní.

27. Podľa § 390 CSP odvolací súd sám rozhodne vo veci, ak a) rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz odvolacím súdom zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a b) odvolací súd koná a rozhoduje o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie.

28. „10. Vo vzťahu k namietanému porušeniu ústavných práv sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s nesprávnou aplikáciou § 390 CSP v uznesení krajského súdu je potrebné pripomenúť, že cieľom § 390 CSP je zrýchlenie a zefektívnenie súdneho konania. Krajskému súdu sa v konaní o druhom odvolaní ukladá povinnosť rozhodnúť vec, ak rozhodnutie okresného súdu bolo už raz krajským súdom zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie. Ak krajský súd ignoruje alebo bez odôvodnenia nerešpektuje § 390 CSP, predstavuje jeho postup ústavne neakceptovateľný zásah do základného práva na súdnu ochranu, pretože koliduje s jeho obsahom v záruke postupu podľa zákona (I. ÚS 451/2022, III. ÚS 379/2017). Opomenutie príkazu, aby krajský súd sám vo veci rozhodol, a to bez akéhokoľvek odôvodnenia tohto opomenutia, je excesom, ktorý zakladá porušenie ústavných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 5/2018).

11. Tieto závery však neposkytujú odpoveď na otázku, či zákaz druhýkrát zrušiť rozsudok okresnému súdu a vec mu vrátiť má absolútnu povahu a či z pravidla podľa § 390 CSP je možné ústavne konformným spôsobom odvodiť výnimku. Z uvedených záverov je zrejmé, že pokiaľ krajský súd dostatočným spôsobom odôvodní, prečo aj druhýkrát zrušil rozsudok okresného súdu, takýto postup môže byť ústavne súladný. Krajský súd však musí splniť dve podmienky. Jednak musí uviesť konkrétne skutočnosti, pre ktoré sa domnieva, že s ohľadom na cieľ § 390 CSP je pre spravodlivé rozhodnutie účelnejšie vrátiť vec okresnému súdu. Vrátenie veci okresnému súdu musí byť posledná možnosť po tom, čo krajský súd zväži, že jeho rozhodnutie by bolo v danej veci horším riešením. Pritom nie je postačujúce len všeobecné konštatovanie o lepšej vybavenosti okresného súdu pre rozhodnutie. Okrem toho rozhodnutie okresného súdu musí vykazovať závažné nedostatky. Je tomu tak najmä v prípade, keď je zjavné, že sa okresný súd v rozpore s § 391 ods. 2 CSP nijak nevysporiadal so skorším rozhodnutím krajského súdu a vo svojej podstate opakuje rovnaké odôvodnenie a závery alebo inak úplne ignoruje svoje právomoci súdu prvej inštancie, tak ako vyplývajú z ustanovení zákona.

12. Pokiaľ by nebolo možné odchyliť sa od § 390 CSP, okresné súdy by mali bezbrehý priestor na neplnenie svojich právomocí s následkom ich faktického prenosu na odvolacie súdy, no predovšetkým s rizikom porušenia iných ústavných práv strán civilného sporu. Veď ľahko si možno predstaviť taký prístup okresného súdu, ktorý aj napriek jasnému príkazu krajského súdu svoje druhé rozhodnutie odôvodní obdobne nedbalo, ako tomu bolo v spore sťažovateľa. Krajský súd zdôvodnil, prečo zrušenie rozsudku a vrátenie veci okresnému súdu je lepším riešením s ohľadom na spravodlivé vyriešenie sporu. Krajský súd správne poukázal na nedostatky odôvodnenia rozsudku okresného súdu, ktoré len rekapituluje závery vykonaných dôkazov bez akejkoľvek snahy o vyhodnotenie ich rozporov. Vlastné odôvodnenie okresného súdu tvorí len jedna strana na konci odôvodnenia, ktorá sa zjavne nevysporiadava s medzi stranami spornými skutkovými tvrdeniami a právnym posúdením.“ (porovnaj nález Ústavného súdu SR sp.zn. III. ÚS 570/2023 z 21.12.2023).

29. V prvom rade odvolací súd konštatuje, že je si vedomý, že v tomto konaní o odvolaní strán sporu je mu uložená povinnosť meritórne rozhodnúť vo veci, keďže rozsudok súdu prvej inštancie bol už

v tomto spore raz zrušený a vec je opätovne predložená na rozhodnutie o podanom odvolaní. Napriek tomu sa odvolací súd stotožňuje s vyššie prezentovaným názorom Ústavného súdu SR, že ustanovenie § 390 CSP nemá absolútnu povahu a existujú výnimky v jeho aplikácii, ktoré umožňujú opätovné vybavenie veci kasačným spôsobom. Podľa názoru odvolacieho súdu napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie je práve takýmto prípadom, keďže jeho odôvodnenie vykazuje závažné obsahové nedostatky vo vzťahu k právnomu názoru odvolacieho súdu vyslovenom v zrušujúcom uznesení zo dňa 9.3.2020, ktorý bol pre súd prvej inštancie záväzný. Súd prvej inštancie sa vonkoncom nevysporiadal s právnym názorom odvolacieho súdu ohľadom vyriešenia predbežnej otázky vlastníckeho práva žalobcu k spornej parcele pôvodne označenej ako D. X, zastavaná plocha o výmere 7.997 m², ako prejudiciálnej otázky v intenciách naznačených odvolacím súdom v zrušujúcom uznesení.

30. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku je zrejmé, že súd prvej inštancie skúmal predbežnú otázku vlastníckeho práva žalobcu posúdením zákonnej podmienky potreby registrácie štátneho notárstva vzhľadom na právne postavenie strán kúpnej zmluvy o prevode kaštieľa a parcely D. X ako podnikateľov s odkazom na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Obdo/38/2009. Javí sa však, že táto predbežná otázka už bola vyriešená medzi tými istými stranami sporu v skoršom právoplatne skončenom súdnom konaní. Odvolací súd ju považuje za rozhodujúcu, keďže jej vyriešenie má zásadný význam pre posúdenie aktívnej vecnej legitímácie žalobcu na podanie žaloby na vydanie bezdôvodného obohatenia a náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva.

31. Odvolací súd považuje za rozhodujúce, keď hmotnoprávna otázka vlastníctva nehnuteľností, esenciálna pre posúdenie dôvodnosti uplatneného nároku na finančné plnenie, bola v predošlých konaniach, hoci len ako prejudiciálna, právoplatne vyriešená, pričom nie je podstatné, či bola zodpovedaná správne alebo nie, súd už nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore strán sporu. So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nesmie byť táto otázka položená a akékoľvek jej „nové“ právne posudzovanie v inom (ďalšom) konaní tých istých strán sporu je neprípustné.

32. S poukazom na tvrdené závery súdov prijatých v konaní 8C/156/1994 a 2Co/93/2005 sú nateraz opodstatnené pochybnosti o vlastníckom práve k predmetným nehnuteľnostiam vedeným na LV č. XXX, k.ú. E. F. B., vo vzťahu k užívaniu ktorých žalobca žiada odplatu.

33. Súd prvej inštancie stranám sporu odňal právo namietať závery tohto rozsudku, keďže absentovalo vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie vo veci. Podstatnou vadou je nepresvedčivosť spočívajúca práve v absencii akéhokoľvek právneho posúdenia v napadnutom rozsudku súdu prvej inštancie vo vzťahu k posúdeniu prejudiciálneho účinku právoplatného rozhodnutia u tých istých strán sporu v konaniach Okresného súdu Prešov, sp.zn. 8C/156/1994 a Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 2Co/93/2005. Súd prvej inštancie sa zjavne nevyporiadal s medzi stranami spornou skutočnosťou a jej právnym posúdením, a preto odvolaciemu súdu chýba základný predpoklad pre rozhodnutie o predbežnej otázke vlastníckeho práva žalobcu. Súd prvej inštancie tak nerešpektovaním záväzného právneho názoru odvolacieho súdu v rozpore s § 391 ods. 2 CSP postavil odvolací súd do situácie, v ktorej by odvolací súd ako prvý a posledný riešil rozpory medzi jednotlivými dôkazmi, a tak sa vlastne ocitol v postavení súdu prvej inštancie. K tomu došlo napriek tomu, že CSP stranám konania priznáva to, aby o spore bolo v jeho skutkových a právnych otázkach rozhodnuté vo dvoch inštanciách tak, aby bola zabezpečená kvalita rozhodnutia, ktorá zodpovedá ústavným právam strán na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

34. Vzhľadom na uvedené prijaté právne závery sa už odvolací súd nezaoberal ostatnými odvolacími námietkami strán sporu, keďže považuje za rozhodujúce vyriešenie predbežnej právnej otázky vlastníckeho práva žalobcu k spornej nehnuteľnosti z hľadiska prejudiciálneho účinku skoršieho právoplatného rozhodnutia medzi tými istými stranami sporu.

35. S poukazom na vyššie uvedené odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil v zmysle ust. § 389 ods. 1 písm. b) a c) CSP a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

36. Úlohou súdu prvej inštancie bude opätovne rozhodnúť o žalobe žalobcu tak, že musí predovšetkým posúdiť vlastnícke právo žalobcu k predmetným nehnuteľnostiam vo vyššie naznačených intenciách prejudiciality. Súd prvej inštancie musí vyriešiť otázku vlastníckeho práva medzi žalobcom A. B.

a žalovanou obcou, a to vo svetle spomínaných rozsudkov Okresného súdu Prešov sp.zn. 8C/156/1994 zo dňa 25.11.2004 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove sp.zn. 2Co/93/2005 zo dňa 25.5.2005, a nie medzi A. B. a Štátnou vedeckou knižnicou. Závery súdu prvej inštancie musia korešpondovať s legitímnymi očakávaniami a právnou istotou strany sporu. Súd prvej inštancie vybočil z tohto rámca, keď prihliadol na iný kauzálny vzťah. Vyriešenie tejto predbežnej otázky má zásadný význam pre posúdenie aktívnej vecnej legitímácie žalobcu na podanie žaloby o vydanie bezdôvodného obohatenia a zriadenie vecného bremena s prislúchajúcou náhradou za jeho zriadenie. Pokiaľ súd prvej inštancie opätovne dospeje k záveru, že žalobcovi svedčí vlastnícke právo k všetkým sporným nehnuteľnostiam, vysporiada sa so všetkými skutočnosťami, na ktoré poukázal odvolací súd vo svojom pokyne podľa § 391 ods. 3 CSP v bode 78. odôvodnenia predchádzajúceho zrušujúceho uznesenia zo dňa 9.3.2020.

37. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).